

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

7

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗ

ΤΑ
ΜΕΣΟΔΟΓΓΙΤΙΚΑ

“ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ,, Α.Ε. ΑΘΗΝΑ 1946

889.1 MA

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΣ Ι. Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ :

Προσφορά

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : 1-2-84

Α. Ε. 2727

Α. Τ. 889.1 ΜΑΛ

ΑΝΤ/2^ο

Τὰ Μεσογυγίτικα

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

Τὰ «Μεσολογγίτικα» εἶνε ἐκλογή ἀπὸ τὸ ἔργο του, πού ὁ Μ. Μαλακάσης εἶχε κάμει μὲ τὸ σκοπὸ τῆς ἔκδοσης σὲ χωριστὸ τόμο. Ὁ θάνατος (27 τοῦ Γενάρη 1943) ἐμπόδισε τὸν ποιητὴ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἔκδοση τοῦ μέρους αὐτοῦ ἀπὸ τὸ ἔργο του, πού καὶ ὁ ἴδιος καὶ ἡ κριτικὴ δμόφωνα θεώρησαν ὡς τὸ καλύτερο [κοίτ. Ν. Α. Βέη, Βιογραφικὰ-ἐρμηνευτικὰ, «Νέας Ἑστίας», τεύχος 384 (ἀφιερωμένο στὸ Μαλακάση), 1 Ἰουνίου 1943, σ. 667: Ἀυτοκριτικὴ τοῦ ποιητῆ: «Ὅταν κάποτε ἐρωτήθῃκε στὰ 1934 ποιὰ τραγούδια του θὰ διάλεγε, ἂν ἐπρόκειτο νὰ τυπώσῃ μ' αὐτὰ ἕνα τόμο μόνον 50-60 σελίδες, ἔδωκε τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν: «Ἐκεῖνα πού θὰ εἶχαν κάποια σημασία στὸ ὅλο ἔργο μου. Ὅπως αἴφνης τὸ «Δάσος», τὸ «Μπαταριά», τὸν «Τάκη-Πλούμα», τὸ «Μεσολογγίτικο»...». Καὶ σελ. 664: «Τὰ Μεσολογγίτικα τραγούδια—ὄλοι φίλοι κι ὄχτροι τὸ δεχόνται—εἶνε τ' ἀριστουργήματα καὶ τὰ ἰδιότυπα τραγούδια τοῦ Μίλτου... Ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς εἶχε τὴ γνώμη ὅτι ὁ «Μπαταριάς» εἶνε τὸ καλύτερο ἀπὸ τὰ Μεσολογγίτικα... Μὰ στὸ λιτὸ καὶ καλοφτιασμένο τραγούδι τοῦ «Τάκη-Πλούμα» νομίζω πὼς πρέπει νὰ δοθῶν, χωρὶς ἄλλο, τὰ πρωτεῖα». Ἐπίσης Τέλλου Ἄγρα, Μ. Μαλακάσης, ποιητὴς ἀθηναῖος, στὸ ἴδιο τεύχος τῆς «Νέας Ἑστίας», σ. 727: «...Μιά ἀρκετὰ μεγάλη, κι ἄλλως τε μιὰ πασίγνωστη, ἐνδοξη, θριαμβικὴ σερὰ ποιη-

μάτων γράφτηκε... ή περίφημη τριάδα του «Τάκη - Πλούμα», του «Μπαταριά», του «Μπάβρον». Ολόγυρά τους, ώσαν λαμπροί πλανήτες γύρω από τὰ ἡλιακὰ κέντρα, κι ἄλλα ὠραία ποιήματα: «Τῆς μοίρας τὰ γραμμένα», «Τὸ λένε τ' ἀηδονάκια», «Κρουονερίτες», «Ὁ θεὸς μου Ἄνθιμος», ἑπτὰ «Γυρίσματα καὶ χαμο!» καὶ τὸ θαυμάσιο «Μεσολογγίτικο»...». Ἐπίσης Κ. Βά ρ - ν α λ η, Μ. Μαλακάσης, στὸ ἴδιο τεῦχος, σ. 734: «...Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ «Δάσου» ὡς τὸ «Μεσολογγί- τικό», τὸ «Μπαταριά» καὶ τὸν «Τάκη - Πλούμα», ὁ Μαλακάσης ἔκανε θαύματα. Κι αὐτὰ θὰ μείνουν σὰν τὰ πολυτιμότερα ἀγαθὰ τοῦ πνευματικοῦ μας πολιτισμοῦ»].

«Τὰ Μεσολογγίτικα» ἔχουν δημοσιευθεῖ στὶς συλ- λογές: «Συντρίματα» (α' ἔκδοση 1899, β' ἔκδοση 1924), «Ἀσφόδελαι» (α' ἔκδοση 1918, β' ἔκδοση 1925) καὶ «Ἀντίφωνα»

Ἡ ἔκδοση ἔγινε μὲ βάση δακτυλογραφημένα χει- ρόγραφα, θεωρημένα καὶ διορθωμένα ἀπὸ τὸν ποιητὴ. Ἡ κατάταξη τῶν ποιημάτων τῆς συλλογῆς ἔγι- νεν ἀπὸ τὸν ποιητὴ, ποὺ ἔκανε καὶ δρισημένες διορθώ- σεις σὲ στίχους, ὅπως π.χ. στὰ «Τραγοῦδια τῆς λί- μνης», 2, στίχ. 3, ἀντὶ «λαμπρόθορο» ἔγραψε «πασί- χαρο»· στὸν «Τάκη - Πλούμα» στίχ. 11 ἀντὶ «Στῆς σέ- λας του δεξόζερβα τὴ σπάλα» ἔγραψε: «Στοῦ σελαχιοῦ του ἀνάμεσα τὴ σπάλα». Ὅπου ξέφυγαν ὀρθογραφικὰ ἢ τυπογραφικὰ λάθη διορθώθηκαν ἀπὸ τὸν ἐκδότη, ποὺ ἔκανε καὶ τὴν ἀντιβολὴ μὲ τὰ τυπωμένα κείμενα.

Ἀθήνα, Νοέμβριος 1946

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ

Ἐσέ, πὸν ἡ μέρα σέ ξυπνᾶ
 Μ' ὄνειρεμένα χᾶδια,
 Πὸν μαγεμένα ξέφωτα
 Σ' ἀποκοιμοῦν τὰ βράδια,

Πὸν κ' οἱ βοριάδες σέ φιλοῦν,
 Ἄλαφροκυματοῦσα,
 Σ' ἐσέ τὸ δαχτυλίδι της
 Τὸ ρίχνει τόρα ἡ Μοῦσα.

1

Δὲν εἶσαι σὸν πὸν ξεφυγᾶς
 παραριχτός σέ μιὰ ἄκρη,
 Πέλαγα δὲ σέ πνίγουνε
 Στὸ αἷμα καὶ στὸ δάκρυ,

Νερὰ σέ λούζουν ρόδινα
 Καὶ μαργαριταρένια
 Καὶ σέ χτενίζουνε χρυσᾶ
 Καὶ διαμαντένια χτένια.

2

Στὸν οὐρανὸ ἀπειριότιχοι
Δροσοσταλάζον κάμποι,
Κάθε ἄστρο εἶνε πασίχαρο,
Κάθε ἀστεράκι λάμπει.

Κι ὁ Γαλαξίας ἀνάερος
Στὴ μέση ἀσπροφεγγίζει,
Σὰν ποταμάκι φειδωτὸ
Πὸν τᾶνθη ἀναμερίζει.

3

Ἄπ' τὸ βουνὸ πὸν πρόβαλες
Σὲ συνεφάκια κρίνα,
Σκορπίζοντας μ' ἀπλοχεριὰ
Τὴν ἀργυρὴ σου ἀκτίνα,

Κάνεις στρωσίδια ἀπάρθενα
Τῆς θάλασσας τὰ πλάτη,
Καὶ τὴν εὐωδιασμένη γῆν
Ἐρωτικὸ κρεββάτι.

4

Τὸν ὕπνον ἀποτίναξαν
 Τάναπαμένα μέλη,
 Στάζ' ἢ ροδάτη ἀνατολή
 Σταλιὰ σταλιὰ τὸ μέλι,

Κι ἂν πὶὸ λαμπρά, κι ἂν πὶὸ τρανὰ
 Δείχνονται ἀντίκρον τᾶστρο,α,
 Ξεμυλισμένη εἶν' ἡ αὐγή
 Κ' ἡ μέρα ἀναγελάστρο.

5

Κιχιμπαρένιο κάρωμα
 Θαμπὸς ὁ ἥλιος χύνει,
 Μὰ τοῦ φνικόστρωτου γυαλοῦ
 Ξυπνώντας ἢ γαλήνη

Στῆ λίμνη ἀπὸ τῆ θάλασσα
 Καθὼς ὀρμάει τᾶγέρι,
 Λούζει μὲ φῶς ἀπόκοσμο
 Τὸ γλυκομεσημέρι.

6

Τὸ μάτι κι ἄν θαμπώνεται
Μὰ κ' ἡ ψυχὴ δειλιάζει,
Γυρτὸς ὁ ἥλιος, φάσγανο,
Πύρινον αἷμα στάζει

Καὶ ξεψυχοῦνε γίγαντες
Λαχταρισμένοι ὀμπρός του,
Τὰ σύνεφα, πὸν τᾶδεσε
Μὲ τ' ὀργισμένο φῶς του

7

Χαμένα ἀπ' τὰ μεσάνυχτα.
Μέσ' τοῦ πελάου τῆ μπόρα,
Βαρκούλες καὶ μονόξυλα
Καθὼς γυρίζουν τόρα,

Στὴ λίμνη πὸν ἡ ἀναλαμπὴ
Θαμπὴ τοῦ ἥλιου πέφτει,
Σὰν τρόπαια, σὲ βενέτικο
Λαμποκοποῦν καθρέφτη.

8

Μὲ τ' ἀνοιχτὸ πανάκι σου,
 Καθὼς σὲ βλέπω πέρα
 Ν' ἀσπρολογᾶς, γὰ χάνεσαι,
 Μέσ' στὸν πλατὺν αἰθέρα,

Στὸ κῦμα πὸν ἀνατάραχο
 Διπλώνεται καὶ τρέμει,
 Κρινόφυλλο μοῦ φαίνεσαι
 Ποῦν πήρανε οἱ ἀνέμοι.

9

Πέρα πὸν σβήν' ἢ θάλασσα
 Τὰ χρώματα τοῦ ὄνειρου,
 Στίς ἀνοιχτὲς χρυσόπορτες
 Τοῦ φλογισμένου ἀπείρου,

Δίπλα στ' ἀγροσντριμάτα
 Ποῦν σέρνει τ' ἄγριο ρέμα,
 Ἔνα καράβι πνίγεται
 Μέσα σὲ πύρινο αἶμα.

10

Μὲ βυσιὰ στολίστηκεν
Ἡ θάλασσα πορφύρα,
Γαλάζιους ἴσκιους φόρεσαν
Τὰ κορφοβούνια γύρα,

Κι ἀπάνω ἀπ' τὴ Βαράσοβα,
Κάστρο πὸν λουλουδίζει,
Βγαίν' ἡ Σελήνη μὲ χρυσὸ
Δρεπάνι καὶ θερίζει.

Στὰ βάρθη σου, πὸν ἀνέγγιχτα
Δουλούδια ἀνθοβολοῦνε,
Πὸν οἱ μαργαριταρορίζες
Θαμποφεγγοβολοῦνε,

Ποιὲς μάγισσες νὰ τραγουδοῦν
Τὶς μεσανύχτιες ὥρες
Καὶ τὶ χοροὺς νὰ στένουνε
Ξανθὲς καὶ λευκοφόρες.

Β Α Ρ Κ Α Ρ Ο Λ Α

*Μ*αλλάκια, ματάκια, χειλάκια, λαιμοί,
 Τραγούδια τρελλὰ στὸ πανάκι ὄλα γύρα,
 Στηθάκια ἀναμμέν' ἀπὸ πόθους κι ἀρμόρια,
 Τοῦ κόσμου οἱ καῦμοί !

Ἄνήσυχη νύχτα, μεγάλο φεγγάρι,
 Τὰ κύματα κάμποι μ' ἀνθὸς δολερούς,
 Φυσάει νυχτομπάτης κ' ἡ βάρκα βολτάρει
 Σκορπώντας ἀφρούς·

Καὶ νάτη, ξεκόβει, μὲ πέπλ' ἀραχνὰ
 Διπλώνεται τόρα μακριὰ στὸ κανάλι
 Καὶ χάνεται πότε καὶ φαίνεται πάλι,
 Χωρὶς νὰ γυρνᾷ . . .

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ ΤΗΣ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑΣ

*Κ*αλαμωτή καλαμωτή παίρνοντας, μπαίναμε μαζί,
 Μέσα στὰ χρυσοπράσινα νερά, γλαρό φεγγάρι
 Τὸ δίχτυ του ἔριχτε ἀνοιχτά, τὸ φαναράκι, κρεμεζί,
 Γιὰ γούστο τῶχαμε ἀναμένο στὸ κοντάρι.

Πελάδα ἐδῶ, πελάδα ἐκεῖ, τὰ κότσαλα, ἡ ἀνεμικὴ
 Πὰ στὰ ρηχὰ τὸ ξέσερνε καὶ τὸ κυλοῦσε πάλι,
 Νὰ βγοῦμε σὲ ρωτοῦσα ἐδῶ, γελώντας μῶλεγες, ἐκεῖ,
 Κι ὁ στεριανὸς μᾶς ἔσπρωχνε πρὸς τὸ κανάλι.

Καί, νά, ἀνοιγμένο τὸ πανί, μέσ' σὲ σπηλάδες καὶ ριπές,
 Οἱ πόθοι μᾶς τραβούσανε μακριὰ καὶ τὰ ὄνειρά μας,
 Στὰ μάτια σου σπιθίζανε τοῦ φεγγαριοῦ οἱ ἀναλαμπές
 Καὶ ἡ ἀφρισμένη θάλασσα, ἡ δλόγυρά μας . . .

ΚΑΘΡΕΦΤΙΣΜΕΝΟΣ ΣΤΑ ΝΕΡΑ ΣΟΥ

*Κ*αθρεφτισμένος στα νερά σου,
Λίμνη, τὰ πράσινα, φορῶ
Στεφάνι ἀπὸ τὰ νούφαρά σου
Τὸ πιὸ λαμπρό, τὸ πιὸ ἀλαφρό.

*Κ*αὶ τ' ἀεράκι, πὸν φυσάει
Στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἐκεῖ δά,
Σὰν ἐκατόφυλλο τοῦ Μάη,
Στὸ μέτωπό μου τὸ μαδᾶ . . . .

ΤΟ ΛΕΝΕ Τ' ΑΗΔΟΝΑΚΙΑ

*Α*ι πῶς χτυπᾶ καμμὰ φορὰ τούτ' ἢ καρδιά κι ἀναφτερᾶ
 Τόρα στὰ γεροντάματα,
 Σὰ νιὸς νὰ ξαναχαίρομαι φεγγάρι - μέρα, ἀστροφεγγιά,
 Δύσες, γλυκοχαράματα.

Σὰν ἀπ' τὴν τάξη τὴ μουγλή, στὸ πατρικό μου νὰ γυρνῶ,
 Καὶ νᾶχω σκόλη τρῆμερη,
 Καὶ νᾶειμαι γιὰ τὸ Γαλατᾶ καὶ γιὰ τᾶθάνατο βουνοῦ,
 Μὲ τὴν πλαγιὰ τὴν ἡμερη.

Κ' ἐκεῖ σὰ νὰ μὲ καρτεροῦν γιδάρηδές μου πιστικοί,
 Πρατάρηδες συντρόφοι μου,
 Μ' ἄλλους νὰ μπαίνω στὸ λογγὰ κι ἄλλοι ἀπ' τὴν ἄγναντη κορφή
 Νὰ ρίχνουν στὸ πιστρόφι μου.

Κι ἀκόμα σὰ νᾶν' ἔτοιμα, τυρί, μυζήθρα, τὸ σφαχτό,
 Καὶ τὸ γλυκὸ τὸ νιότικο,
 Κι ἀπὰ σὲ πλατανόφυλλα τὸ κοκορέτσι τὸ ζεστό,
 Καὶ τὸ ρακὶ τ' Ἀηλιότικο.

Κ' ὕστερα σὰ νὰ μοῦ κρατοῦν τὴν καλαμάτα στὸ χορὸ
 Βλαχοῦλες καὶ βλαχόπουλα,
 Κ' ἐκεῖ πὸν σειέμαι καὶ λυγῶ καὶ στρίβω καὶ νυχοπατῶ,
 Νὰ μοῦ φωνάζουν : ὄπουλα ! . . .

'Α ! πῶς χτυπᾶ καμμιὰ φορὰ τοῦτ' ἢ καρδιά κι ἀναφτερεᾶ,
 Καὶ πῶς μ' ἀνάβουν τὰ αἵματα,
 Σὰ νᾶμ' ἐκεῖ καὶ τραγουδῶ μὲ τὴ φλογέρα συνοδιά :
 «Τὸ λένε τ' ἀηδονάκια στὰ κλεισορέματα . . .»

ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ ΤΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ

Ε τοῦ Λάζαρου τοῦ χρυσοῦ μικροὶ σταυροί, μικρὲς καρδιές,
 Δετὰ, μεντάγιες, βέρες,
 Κορίτσια τ' ἀγοράζουνε, μὲ νόημα, γιὰ τὶς Κυριακὲς
 Καὶ τὶς γιορτὲς ἡμέρες.

Δὲς τὴν Ἀντίτσα, πέταλο μὲ ρουμπινάκια καρφωτό,
 Κρέμασε κόντρα-πέτο,
 Τὸν εἶδαν στὴν παλάμη της τὸν καβαλάρη τὸν ξανθό,
 Καὶ θὰ τὸν πάρει ἐφέτο.

Κ' ἡ Πολυξένη τῶβαλε τὸ δίβεργό της στὸ ζερβί,
 Κ' ἡ Ρούσου ἡ Ἀντιγόνη
 Σ' ἀλέγρα φέλλα πέρασε τὸ σταυρουδάκι, γιὰ τάντι
 Τοῦ νιοῦ ποὺ τὴν πεισμώνει.

Μὰ ἢ Ἐλενιῶ τὸ σκέπασμα τοῦ ρολογιοῦ τοῦ πάγαπᾶ,
 Κρυμμένο τόρα θᾶχει,
 Φτιασμένο ἀπὸ τὸ Λάζαρο καρδούλα, γιὰ παρηγοριά,
 Πὸν θὰ βρεθῆι μονάχη.

Κι ἂν κλαίει πὼς φεύγει ἐκεῖνος της μεθαύριο — ποιὸς νὰ τῷχε πεῖ; —
 Γιὰ τ' ἄπιστα τὰ ξένα,
 Μὰ πλὴν πὸν χάση φεγγαριοῦ, νὰ στέργουν ἔτσι ἀπ' τὴν ἀρχή,
 Τὰ μαῦρα της γραμμένα...

Στοῦ Λάζαρου τοῦ χρυσοῦ, μαλάματα, διαμαντικά...
 Κ' ἢ Ἐλενιῶ ἀγοράζει,
 Γιὰ τὸν ἀγαπημένο της τὴν πέτρα ποῦτε σὲ φωτιά
 Κι οὔτε σὲ τόγρο σπάζει...

Κ Ρ Υ Ο Ν Ε Ρ Ι Τ Ε Σ

*Θ*εοσεβούμενοι ἄνθρωποι, φτωχοὶ λησμονημένοι,
 Ἄνέλπιδοι καὶ ὑπομονετικοί,
 Ποτέ σας δὲν ξετάσατε στὸν κόσμον τι συμβαίνει,
 Τι γίνεται, οὔτε ἀπ' ἐδῶ ἴσα μ' ἐκεῖ . . .

Τὴν Κυριακὴ καὶ τὴ γιορτὴ, τὴν πύσημη ὅποια μέρα,
 Στῆς Ἐκκλησίας ἀπ' ἔξω τὴν ἀλήθην
 Τὰ μικροντερέσα σας τὰ φέροντε ἀπὸ πέρα,
 Μπονώρα, καὶ τὸ βράδι, πὺ καλοί,

Παίρνατε πάλε ἀπ' τὸ χωριό, τὴ στράτα τοῦ ἐξωμάχου,
 Στὸν κάμπο, στ' ἀκρογιάλι, στὸ βουνό,
 Κάτ' ἀπ' τὸ δέντρο ὁ ἴσκιος σας, ἐστοίχειωνε, ἀπ' τοῦ βράχου
 Φαντάζατε τὸ ξάγναντο, ὡς τὸν οὐρανό.

Ἐστουρναρόπετρα βαρειὰ Βαράσοβα, ὄπου κρύβει
 Ὅρνια κι ἀητούς καὶ κάπρους, μιὰ φορὰ,
 Τὸ λυγαροπλεγμένο σας, στὸ φρύδι της, καλύβι,
 Τῶχε ἀνοιγμένο πάντα, νὰ σᾶς καρτερᾶ...

Ἐκεῖ ἡ ζωὴ σας νὰ περνᾶει, γραφτό, πάπου πρὸς πάπου,
 Καὶ δίπλα στὰ καλάμα τοῦ νεροῦ,
 Περάτες καὶ γιδάρηδες ψαρόμαλλοι, καὶ κάπου
 Σὰν ἀγιασμένοι ἀπὸ τὴ σιγάχη τοῦ καιροῦ...

Ἐκεῖ, ἂν ἀκόμα σώζεται ἡ μαούνα σας δεμένη,
 Θὰ τήνε λύσω σὰ θὰ ξαναρθῶ,
 Τὴν Καλυδῶνα ἀντάμα σας νὰ καβαντζάρω, ἂν μένει
 Τίποτε γνώριμο στὰ ρέπια της ὄρθο.

Ἀλλοιῶς, ἴσα θὰ πάrouμε τὸ ἀνέβα ἀγάλι ἀγάλι,
 Νὰμποῦμε στοῦ ἐρημίτη τὴ σπηλιά,
 Κι ἀνάβοντας ἓνα κερὶ πασχαλινό, καὶ πάλι
 Τὰ βήματά μας νὰ φωτᾶμε τὰ παλιά...

Κ' ὕστερα, σὰν κατέβουμε στὸν ἄμμο, ἢ στὸ θυμάρι,
Μιλώντας νὰ μᾶς εὔρει τὸ πρωί,
Γιὰ σὲ κονάκι, ἀπάνεμα, γιὰ στὸ σκεβρὸ πατάρι,
Τριγυρισμένους ἀπ' τοῦ πέλαου τῆ βοή.

Κι ἂν λίγα, ἐκεῖνα πῶχουμε νὰ ποῦμε, μολονόπου
Τὰ χρόνια πὸν μᾶς χάρισαν, πολλά,
Πόσο ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ καιρὸ, τοῦ πράνου κι ἀθώου ἀνθρώπου,
Τὰ λόγια δὲν ἐπόθησε τὰ ἀπλᾶ...

Ἄλλὰ, ποιὸς ξαίρει, ἂν τόρα πιά τὸ ὕγνι τοῦ ζευγολάτη,
Στὸν κάμπο παρακεῖ τὸ νοτερό,
Ἄν δὲ στομώνει, ὀργώνοντας, τὸν τάφο τοῦ περάτη,
Ἢ τοῦ γιδᾶ, τοῦ τελευταίου, πὸν δὲ θὰ βρῶ...

Ο ΜΠΑΤΑΡΙΑΣ

«Ένα Σαββάτο βράδι
Μιά Κυριακή πρωί . . .»

Ο Μπουκουβάλας ό μικρός κι ό Κλῆς τοῦ Τσαγκαράκη
Κι ό Νίκος τοῦ Βρανᾶ,
Σάββατο βράδι, κάποτε, τῶριγναν στό μεράκι,
Στοῦ Βλάχου κοντοσπίνοντας κρυφά.

Κι ὡς ἦσανε ἀρχοντόπουλα κ' οἱ τρεῖς, στό κέφι ἀπάνω,
Στέλναν γιά τὰ βιολιά,
Καί μέσ' σέ λίγο βλέπανε τόν Κατσαρό τόν Πάνο,
Καί πίσω τὸ Θανάση Μπαταριά.

Κι ἀμέσως μὲ τὸ βιολιτζῆ καὶ μὲ τὸ λαουτέρι,
Καί μ' ἕναν πιφιριτζῆ,
Γιὰ τὸ βιλοῦχι κίναγαν τοῦ Κώστα Καλιαντέρη,
Ποῦ σίγουρα τὸν εὔρισκαν ἐκεῖ.

Κι ό Κώστας, λαγοκοίμητος, πάντα μὲ τὴν ποδιά του,
Τοὺς δέχονταν ὀρθός,
Καί τὸ τραπέζι ἐτοίμαζε πρὸς τ' ἀρμυρῖκια κάτου,
Στῆς ἄπλης λιανοδάλασσας τὸ φῶς.

ι ὡς νὰ στρωθεῖ καὶ νὰ σιαχτεῖ, καὶ νὰ συγκαριστοῦνε
 Τᾶργανα, σιγαλὰ
 Τὰ λιανοτράγουδα ἄρχιζαν, τὰ γιαρεδάκια, ὁποῦνε
 Καθὼς τὰ προσανάμματα στὴ σιὰ.

Μὰ στὸ τραπέζι ὡς κάθονταν, κι ἄνοιγεν ἡ φωνή σου,
 Μεγάλε Μπαταριᾶ!
 Στὸ τρίτο κρασοπότηρο, πουλιὰ τοῦ Παραδείσου
 Ευπνούσανε κι ἀηδόνια στὰ κλαδιά.

Καὶ λίγο λίγο ὡς γύριζες μέσ' στὸ τραγοῦδι, ὦ θᾶμα!
 Παλληκαριές, καῦμούς,
 Τ' ἄρματολίκι ἀνέβαζες καὶ τὴν ἀγάπη ἀντάμα,
 Στ' ἀστέρια, στὸ φεγγάρι, στοὺς Θεούς.

Κ' ἐκεῖθε, πὸν δὲν ἔφτανε κανένας, κ' ἡ ἀνάσα
 Πιάνονταν ὡς κι αὐτή,
 Κ' ἐκεῖθε ἀλέγγρα, παίζοντας, σκαλι σκαλι τὰ μπάσα,
 Κατέβαινε ἡ γαλιάντρα σου ἡ φωνή.

Κι ὅπως ἐτύχαινε συχνά, σὲ τέτια γλέντια νᾶνε
 Καλοκαιριοῦ χαρά,
 Καὶ ὁ κόσμος ἔξω, τὰ νερὰ καὶ οἱ κάμποι νὰ εὐωδᾶνε
 Κι ὅλα μαζί νὰ σπρώχνουν δυνατά,

 Καὶ τὴν πὺδ λίγο ἀνάθαρρη, παρέκει νὰ πατήσει,
 Ν᾽ ἀκούσει καὶ νὰ δεῖ, —
 Δὲν ἔμενε εἰκοσόχρονη πὺδ νὰ μὴν ξεπορτίσει,
 Καὶ γῆρα νὰ στὸ δρόμο νὰ μὴ βγεῖ.

 Κι ὅσες ἀκόμα, οἱ ἄπλερες, δὲ βόλιε νὰ φτερίσουν
 Σὲ μάντρες καὶ σὲ ἀβλές,
 Τὰ κοχυλάκια ἀφτάκια τους στυλώναν νὰ γροικῆσουν,
 Τὰ μάτια τους νὰ ρίξουν σαῖτιές.

 Καὶ τὰ τραγούδια, ἀέρηδες δροσιᾶς μαζί καὶ λαύρας,
 — Ὁ δόλιος ὁ σεβντᾶς!
 Πότε τίς φλόγες ἔφερναν, καὶ πότε μᾶς ἀνάβρας
 Τὸ ράντισμα στὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς.

 Μὰ ἐκεῖ πὺδ πέλαγο ἢ φωνὴ σάλευε πᾶ τὰ φρένα,
 Κι ὁ πλανταγμένος νοῦς,
 Ποῦ πῆγαινε, δὲν ἤξαιρε, μὲ τὰ φτερὰ χαμένα,
 Σ᾽ ἀναθυμῆς καὶ πόθους ὠκεανούς,

Καθώς ἡ νύχτα ἐθάμπιζε, καὶ τῆς αὐγῆς ἡ χάρις
Σπίθιζ' ἀντικρονά,
Ἐάμωνα ὁ Μπαταριάς μὲ μιᾶς καὶ πέταε τὸ δοξάρι,
Μὲ τὸ στερονό του βόγγο, στὰ νερά.

Καὶ ἀσηκωμένος, γενεύοντας νὰ ἐτοιμαστοῦν καὶ οἱ ἄλλοι
Καὶ σκύβοντας στοὺς τρεῖς
Νιόβγαλτους καλεστιάδες του, ποῦχανε τὸ κεφάλι
Γεμᾶτο ἀπὸ καπνοὺς ἀποβραδὶς,

Τοὺς ἔλεγε, ξενέροτος, πὼς δὲν ἦταν ἡ τάξη,
Πρωὶ καὶ Κυριακῇ,
Νὰ δοῦν παιδιὰ πὸν τᾶχανε μὴ βρέξει καὶ μὴ στάξει,
Μπλεγμένα στὰ βιολιά καὶ στὸ κρασί.

Κ' ἐνῶ τοὺς ἔλεγεν αὐτά, κ' οἱ γύρω παρωρίτες,
Σὰ σ' ὑπνοφαντασιά,
Παίρναν τὸ δρόμο τοῦ γυαλοῦ, οἱ ἀπανωπαζαρίτες,
Κ' οἱ κάτω, τὰ ντεροσέκια τὰ στενά,

Μέσα στ' ἀνάφλογο τὸ φῶς, ἄρχιζαν κ' οἱ καμπάνες,
Ποὺ φάνταζαν χροσές,
Καὶ τὰ κορίτσια ἐμπαίνανε νὰ κοιμηθοῦν, κ' οἱ μάνες
Ξαλλάζανε νὰ πᾶν σὶς ἐκκλησιές . . .

Ο ΤΑΚΗ - ΠΛΟΥΜΑΣ

*Λ*τὰ παιδικά μου χρόνια, ὁ πιὸ μεγάλος
 Ἄξάδερφός μου μ' ἔπαιρνε μαζί
 Στὰ πανηγύρια, ποὺ ἦτανε, παρ' ἄλλος,
 Πρῶτος στήν ὀμορφιά καὶ στήν ὀρμή.

Τὶ ὠραῖος! τὸν θυμοῦμαι, ἀστροβολοῦσε
Καβάλα στὸ φαρί του, βυσινιά
Φέρμελη χρυσοκέντητη ἐφοροῦσε,
Γιουρντάνια ἀπὸ βενέτικα φλουριά.

Τοῦ Καπετὰν πιασᾶ φόραε τὴν πάλα
Καὶ τὸ χαρμπὶ τοῦ Μπότσαρη, καὶ δυό,
Στοῦ σελαχιοῦ του ἀνάμεσα τὴ σπάλα,
Πιστόλια ἀπὸ τ' Ἀλῆ τὸ θησαυρό.

Φουστανελίτσα φόραε ζυγιασμένη
Καὶ κάλτσες καὶ τσαρούχια φουντωτά,
Παραγγελιά ἀπ' τὰ Γιάννενα φερμένη,
Γαντζοῦδια πρεβεζάνικα, ἀσημιά.

Ἔτσι σιαγμένος, κ' ἔχοντας στὸν ὦμο
 Τὸ καριοφίλι, χαίτη καὶ λουριά
 Στὸ χέρι του, ἐλαμπάδιζε τὸ δρόμο,
 Χυμώντας ἀπ' τὴν Πύλη τὴν πλατειά.

Κ' ἐγώ, λίγο ξοπίσω του, ὄλο θάμπος,
 Στὸ γλήγορο ἀλογάκι μου κ' ἐγώ,
 Δινόμουν νὰν τὸν φτάνω, κ' ἤμουν σάμπως
 Νάχα φτερά, κορμάκι ἀερινό.

Κι ὡς τρέχαμε, θυμᾶμαι, τὰ κλεισμένα
 Στὸ τουνεζὶ φεσάκι του σγουρά,
 Σκόρπια τριγύρα, φέγγανε, σὰν ἓνα
 Γνεφάκι ἀπ' ἀναμένη ἀθημονιά.

Κι ὡς πύρωνεν ἀκόμα στὴ φευγάλα,
 Τρικυμισμένος κι ὄλος μέσ' στὸ φῶς,
 Χρυσόχυτος μοῦ ἐφάνταζε καβάλα,
 Σὰν τὸν Ἄη-Γιῶργη, λίγο πὺ μικρός.

Ἦ! τὸ λεβέντη τοῦ Μεσολογγιοῦ μας,
 Τὸν ἥλιο τῆς αὐγούλας μου ζωῆς!
 Καὶ νὰ μετρῶ καὶ νᾶνε ὁ Τάκη-Πλούμας,
 Τριάντα τρία χρόνια μέσ' στὴ γῆς...

Ο ΘΕΙΟΣ ΜΟΥ ΑΝΘΙΜΟΣ

*Α*πὸ μικρός, καλογεράκ' ἤμουν ταμένο,
Κ' εἶνε ἡ ψυχὴ μου κρίνος μυστικός,
Κι ἂν τοῦρανοῦ τῆ χάρη περιμένω,
Γιὰ μὲ κ' ἡ γῆς ἀκόμη εἶνε οὐρανός.

*Τ*ὶς μέρες μου, μία μία, ὅπως περνοῦνε,
Δὲν τίς λογιάζω μήτε τίς ξεχνῶ,
Κύματα πὸν δὲ σποῦνε, δὲ βογγοῦνε,
Καὶ σιγοσβοῦνε σ' ἓνα ἀπάνεμο γιαλό.

*Σ*τὸ κομποσκοῖνι μου ἁμαρτίες γιὰ νὰ μετρήσω
Δὲ βρίσκω καὶ τ' ἀφήνω στὴ γωνιά,
Πλάκα ἄγραφη ἡ ζωὴ μου, παιδιακίσο
Τὸ γέλιο μου, τὸ δάκρυ μου δροσιά.

Τὴν πατρικὴ μου κλήρα κι ὅσους κόπους
 Καὶ μόχτους δοκιμάζω, ὅ,τι μπορῶ,
 Στὸ γέρο, στὴν ἀρφάνια, στοὺς ἀνθρώπους
 Ποὺν ρίχν' ἢ δυστυχία ἴσαμ' ἐδῶ,

"Ανεχος πιά, νὰ δώσω δὲ μοῦ μένει
 Παρὰ ὁ διπλὸς χιτώνας μου, κι αὐτός,
 Μὲ τὴν καρδιά μου ὀλάκερη δοσμένη,
 Στὸν πιὸ γυμνότερό μου προσφερτός.

Γιὰ τ' ἄλλα, ἢ προσευχή μου, πάντα ἐκείνη,
 Τῆς πρώτης μου βραδιᾶς μέσ' στὸ κελί,
 Κι ἀπ' τῆς ἡμέρας τὰ ἔργα, στὴν εἰρήνη
 Τοῦ δίκαιου, μὲ τ' ὀρνίθι ὡς ποὺν λαλεῖ.

* Ἀλλὰ τί λέω; ποιὸ κρῖμα αὐτοῦ τοῦ κόσμου
 Τὴν ἔπαρσή μου θᾶφτανε; ὦ! γενοῦ
 "Ἰλεως ἐσὺ ὁ Κύριος καὶ Θεός μου,
 Τοῦ πρώτου ἐμένα τόρα ἀμαρτωλοῦ...

Σ Ε Τ Ρ Ε Ι Σ Σ Τ Ι Χ Ο Υ Σ

*Μ*ὲ χάρη καὶ στραβὰ στ' αὐτὶ τὸ κρεμεζὶ παπάζι,
 Στητή, χαμηλογλέφαρη, περπατησιὰ ὄλο νάζι —
 Τὸ ρόδι πέφτει ἀπ' τὴ ροδιὰ καθῶς μιᾶς καὶ σπάζει . . .

Τοῦ Μπαταριά τοῦ Ξακουστοῦ τραγοῦδι ἐσένα πλάνο !
 Σ' ἓνα σκοπὸ μανιάτικον ἀρμονισμένο ἀπάνω,
 Νὰ σ' εἶχα μοιρολόϊ μου λίγη ὥρα πρὶν πεθάνω.

Φύλλ' ἀπὸ τριαντάφυλλο, σ' ἓνα βιβλίο κλεισμένα,
 Κ' ἢ εὐωδιά σας ἔσβησε μὲ τόσα ὑποσχεμένα ! —
 Θυμητικά σὰς εἶχε ἐκεῖ χέρι ἀκριβὸ γιὰ μένα . . .

Στὸ πανηγύρι τ' Ἀγιαννιοῦ κρυφοῦ χοροῦ μεθύσι,
 Μ' ὅσες μικρόν, σὰν Ἔρωτα, μ' εἶχαν πολὺ ἀγαπήσει,
 — Μεσολογγιτοποῦλες μου, καῦμὸς ποὺ δὲ θὰ σβήσει !

«Κ' ἡ πέτρα ἔπεσε ἀπὸ πάνω μας, μπροστά μας
ἐνῶ κοιτάζαμε σκυμμένοι τὸ νερό. . . »

Στὰ δλόστρωτα τῆς θάλασσας νερά, πὸν κύκλους γράφει,
Καθὼς ἡ πέτρα τᾶσκισε καὶ στὸν βυθὸν ἐτάφη,
Τῆς ὁμορφιάς σου ἐχάθησαν χίλιοι μαζί ἀγιογράφοι . . .

Πρὶν τὸ γεντῶ τὸ ρουμπινὶ κρασί, πὸν σὰν ἀστέρι
Λαμποκοποῦσε στὸ γυαλί, μοῦ φώναξες : Καρτέρι !
Καὶ γύρισα, καὶ μῶπεσε, θωρώντας σε, ἀπ' τὸ χέρι . . .

Ὅλα τὰ ἴδια πάντα ἐκεῖ καὶ πάντα ὁ ἴδιος πόνος,
Καὶ νὰ τὰ ντύνει ὅλα ἱερὰ μὲ τὰ χορτάρια ὁ χρόνος,
Καὶ νὰ περνῶ κάθε φορὰ καὶ νᾶμαι πάντα μόνος !

Κοιτάζω μέσα μου βαθιὰ καὶ σὲ φοβοῦμαι, ὦ γύμνια !
Σὰ νύχτιο βῆμα ὁ στοχασμὸς περνᾷ στὰ στενορόυμα,
— Μῆτε στὰ δάση πιὰ πουλιά, μῆτε στὸ λόγγο ἀγρίμα .

«Ἡ δὲ γλαῦξ συμβουλεύει μὲν ἔτι
τοῖς πιηοῖς οὐδέν, δδύρεται δὲ μόνον.»
(Δίωνος Χρυσσοστόμου, Λόγος 1B)

Τὶ κι ἂν ἀργά, φτωχὰ πουλιά, σᾶς λύθησαν τὰ μάγια
Κι ἀνέμπιστα τὰ μάτια σας παίζουν λοξὰ καὶ πλάγια;
—Κλαίει κάτι πιὸ ἀπ' τὴν τύχη σας, στὰ ρέπια ἢ κουκουβάγια...

Περωνῶ καβάλα: ὁ Φεΐδαρης σελαγισμὸς τοῦ Εὐδήνου
Μοῦ δείχνει τὸν κλειστὸν ἀνθὸ τοῦ τραγικοῦ μου κρῖνου,
Ποῦ ἀργότερα ξεφύλλισε στὸν ποταμὸ ἐνὸς θρήνου...

Μὲ τὸ μαῖστρο τὸ στρωτό, πρωὶ πρωὶ καὶ πάλι
Γιόμισ' ἀπ' τ' ἀνοιχτὰ πανιά τὸ ἀγαπητὸ ἀκρογιαλί,
Κι ὄλ' ἦταν στὰ πλεούμενα, ξὸν ἀπὸ μένα, οἱ ἄλλοι...

ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΧΑΜΟΙ

I

Τὰ μυστικά τοῦ τραγουδιοῦ μου τᾶμαδες ἐσύ,
 Τῆς δύσης ὧ μεσολογγίτικο κρασί!
 Κι ἀνάβρα ἐκεῖ στὸν πλάτανο τὸν ἀψηλὸ ἀπὸ κάτω
 Κι ὁ ἀντρειωμένος ὁ Ζυγὸς μὲ τὴν κορμωστασιά του,
 Κ' ἡ χρυσαφιὰ ἢ Βαράσοβα, καθρεφτισμένη ὡς μένει
 Στὴ θάλασσα τριγύρου.

Τὰ μυστικά τοῦ τραγουδιοῦ μου τᾶμαδες ἐσύ,
 ὦ ἀξέχαστή μου θύμησι!
 Βασιλικὲ τοῦ παραθύρου,
 Ματάκια ποὺ προσμένετε καβάλα νὰ περάσω,
 Κ' ἐσὺ πελεκημένο δάσο,
 Λιβάδια πατρικά μου ἐσεῖς, κι ἀπὸ τὴ ράχη ἀπάνου,
 Τερπνὴ φλογέρα τοῦ τσοπάνου.

Ἄπ' τὴν ἀρμύρα τῶν φνικῶν, ἀρραβωνιαστικὲς ἀψές,
 ὦ μελαψές! τῶν καρaboκυραίων,
 Μοῦ φαίνεται πὼς εἶνε ἐψές,
 Ποὺν σὰν κολῶνες ἐφαντάζατε ναῶν ἀρχαίων,
 Στὶς θύρες καὶ στὰ λιανωτά, τ' ἄλικο δεῖλι,
 Τὸ χέρι βάζοντας ἀντῆλι,
 Τὸ ἀγαπητὸ πλεούμενο τοῦ γυρισμοῦ νὰ ξεχωρίστε.

*Κ' ἐσεῖς ὅπου πηγαίνατε νὰ ντύστε,
 Ν' ἀνθοστολίστε, νὰ μυρολογῆστε,
 Μαυροφοροῦσες, μαυρομαντιλοῦσες,
 Στ' ἄχαρο μέσα σπίτι ἕνα νεκρὸ —
 Μικρὴ καρδιά μου τότε πῶς βαστοῦσες! —
 Τὸ θρῆνο μ' ἐποτίζατε, ἱερό,
 Τοῦ στίχου, ἀνάμα.
 Καὶ σὺ πανόραμα καὶ θᾶμα
 Τοῦ κάμπου, μὲ τὰ στάχια τὰ ξανθιά,
 Μὲ τὸ ρουμπίνι τὸ αἷμα στ' ἀνατρίχια
 Τῆς παπαρούνας, μὲ τ' ἀμπέλια, ὧ ἔργατιά!
 Γεμάτ' ἀπὸ τὰ ροζακιά καὶ τ' ἀητονύχια,
 Χοροὶ καὶ γέλια, πανηγύρια ἐξοχικά,
 Ποδιές, γιουρτανάια, φίδια τὰ μαλλιὰ σας,
 Μελαγουζὲς τὰ χεῖλια τὰ γλυκά,
 Καὶ σεῖς τὸ νοῦ τὸν παιδικὸ στήν ἀμναλιά σας . . .*

II

*"ὦ! ἄς ἦτανε ἕνα δειλινὸ στὸ λιακωτό μου ἐκεῖ ξανά,
 Πὸν μὰ φορὰ ἀπολνοῦσα
 Ἐνα χαρτένιο ἀητὸ κ' ἐγὼ-ψυχὴ μου ἐσὲ στ' ἀερρινά-
 Νὰ μὲ κοιμίσει ἡ Μοῦσα!
 Κ' ἐκεῖ σὰν πλέξω σ' ὄνειρο τὸ στίχο μου τὸν ὕστερον
 Μὲ τὸ παιχνίδι πίσω,
 Παιδι μαζὶ καὶ γέροντας, κάτ' ἀπ' τὸν ἴδιο μου οὐρανό,
 Νὰ μὴ ματαξυπνήσω . . .*

III

Στὸ κοιμητήρι θὰ σᾶς βρῶ, γιὰ στὸ κατώφλιο τὸ παλιό,
 Τῆς νιότης μου, ᾧ συντρόφοι !

Καὶ σᾶς, πὸν τραγουδούσατε μελωδικὰ στὸν ἀργαλιό,
 Πὸν θησαυροὶ τὰ κάλλη σας καὶ τὰ προικιά σας λόφοι,

Πουλάρια μέσα στὸ κλουβί, νυφοῦλες τῆς ἀξεγνοιασᾶς,
 Τρελλοὶ σκοποὶ μου πρῶτοι !

Σὲ ποιῆς ἀνλές, ἀγνώριστες, θὰ σᾶς μαντέψω τόρα ἐσᾶς,
 Σὲ ποιὰ σκοτάδια μνήματα δίχως σταυρὸ προδότη . . .

IV

Στ' Ἀραπογιάννη σύρτε με τὸ μῶλο, ἀράξετέ με,
 Συντρόφοι, πὸν γεράσαμε χώρια-ἀμναλιὰ δική μου ! —
 Τὰ νιάτα μας, ἀγάπες μου παλιές, μαζί ἄς τὰ κλαῖμε,
 Γυρτοὶ στὴν κουπαστή μου,
 Στὸ θάνατο πηγαίνοντας σιγὰ σιγὰ, ὡς θὰ πλέμε . . .

Κι ὅταν στρωμένα θὰ μαδοῦν τὰ μερτσανιὰ γεράνια,
 Τ' ἄνθια τῆς λιμνοθάλασσας, χαλκοπρασινισμένα,
 Τὴν ὥρα πὸν θ' ἀντιφεγγοῦν μακριὰ τὰ πυροφάνια,
 Στὰ γύρω στοιχειωμένα,
 Σεῖς νὰ γυρνᾶτε, λάμνοντας, πίσω, χωρὶς ἐμένα . . .

V

Χαίρετε, ξέφωτα λαμπρά, μαγευτικές ἀκρογιαλιές,
 Νερά λουλουδιασμένα,
 Πού μιὰ φορὰ χαιρόμουνα τὸν κόσμον ὅλο στὶς σταλιές,
 Πού τίναξα μὲ τὰ μαλλιά, στὸ ἠλιόφεγγο λουσμένα·
 Φεύγω καὶ πάλε ἔχετε γειὰ χρώματα, σχήματα, οὐρανοὶ
 Στὸν ἀερένιο δίσκο!
 Σᾶς παίρνω τόρα ὅλα μαζί στὴν ξηνητεῖα τὴ σκοτεινή,
 Στῆς θολωμένης μου ματιᾶς τὸ δάκρυο νὰ σᾶς βρῶσκω...

VI

Γεμάτη ἀκόμα ἢ θάλασσα, κύματα μόνο σπάζουν,
 Καὶ τὰ καράβια πᾶνε, μακριά'νε,
 Μαντίλια ἀκόμα στὸ γιὰλὸ καὶ τ' ἀποχαιρετᾶνε,
 Δάκρυα καὶ στὰ μάγουλα τὰ ξαναμένα στάζουν.
 Ἄφροι πικροί, εὐκολόσβηστοι, φρύγανα ἐκεῖ στὴν ἄκρη,
 Καρδιές πού σπαρταρᾶνε, πού ξεχνᾶνε...
 Πρόσωπα, σχήματα, σιωπές, κινήματα, ὅλα πᾶνε,
 Καθὼς πὸν σμίγει ἕνας ἀφρός κ' ἕνας καπνὸς στὰ μάκρη...

ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΙΚΟ

Ἡ κόρη ἑνὸς θαλασσινοῦ κ' ἑνὸς λιμνιώτη ἢ ἀδερφή,
 Κ' ἢ μοσκοθυγάτρα
 Τραγουδισμένης μὲ καῦμονὸς μάνας, ποὺ στάθηκε κορφή
 Στὴ νύχτα καὶ στὴ μέρα,
 Τὶ μὲ τ' ἀστρὶ παράβγαινε καὶ θάμπωνε τὸν ἥλιο—
 Τῆς κυρ' Ἀννιώσ ἢ Μπίλιω,
 Πρώτη μου ἀγάπη, ἀνγερινός, μοῦ μήνυσ' ὡς ξανάρθα ἐδῶ,
 Πρὶ φύγω πάλε πίσω,
 Γιὰ τὴν ἐρμὰ τὴν ξενητειά, νὰ πάω μιὰ μέρα νὰ τὴ δῶ,
 Νὰ δεῖ ἄ θὰ τὴ γνωρίσω.
 Χρόνια, καὶ δὲν ξανάσανε στὸν κύκλο κόσμου τὸν ἐπά,
 Δεξὰ καὶ κλειδοκράτα,
 Ποὺ μήτε καὶ τὸ σπίτι της πῆρε χαρᾶς ποτὲ παπᾶ,
 Κ' ἴδια της ἄλλη στράτα,

Παρὰ τὸ δρόμο τὸ στρωτὸ πὸν πάει στὸ κοιμητήρι,
     Γιὰ μάνα καὶ γιὰ κύρη,
 Τὸν ἄστρωτον ἀνήφορο τῆς ἔγνοιας καὶ τῆς συλλογῆς,
     Τῆς θύμησης πὸν τρώει
 Πιότερο κι ἀπ' τὰ σερπετὰ σκουλήκια τῆς χλιμμένης γῆς
     Κι ἀπὸ τὸ μοιρολόϊ.
 Χηράμενη τῆς ἐρωτιᾶς κι ἀπ' τὴν παλιὰ καταλαλιά,
     Στὸ πατρικὸ ρημάδι,
 Στὰ μαῦρα καὶ στὰ σκοτεινὰ σὰν τὴν κεραυνωμένη ἐλιά
     Τὴν ἡῦρα τὸ ἄλλο βράδι,
 Πὸν καὶ σι' ἀχνό της πρόσωπο μαντεύονταν μονάχα,
     Θαμπὰ καὶ νυχτομάχα,
 Σημάδια τοῦ καλοῦ καιροῦ, τὰ μυγδαλάτα της τὰ δυό,
 — Πὸν νὰ μοροῦσα νᾶσκυβα δροσιὰ τὴν πίκρα τους νὰ πιῶ! —
     Στὰ δάκρυα βουτημένα
     Γιὰ κείνη καὶ γιὰ μένα . . .

Ε Σ Π Ε Ρ Ι Ν Ο Σ

*Ίσκιοι φευγάτοι, ἀγύριστοι, φαντάσματα βουβά,
Ψιθυρισμοὶ σβησμένοι!
Μένει ἀπὸ σᾶς μιὰ θύμηση, μόνον αὐτὴ ποὺ μὲ τραβᾷ
Σ' ἐσᾶς καὶ ποὺ μὲ δένει.*

*Ἄλλοίμονο! σᾶς κνηγῶ, κι ὄπον βαθειά 'νε ἢ σιωπῇ
Λέω μήπως καὶ σᾶς φτάσω,
Τὸ μῆνυμά σας μάταια κάποι' ἐλπίζω νὰ μοῦ πεῖ
Τὸ πέλαγο ἢ τὸ δάσο.*

*Στὴ φύση ἂν παίρνουν τ' οὐρανοῦ τὰ νοήματα, τὴ χάρη
Τῶν πρώτων σας σχημάτων,
Ἔρχεται εὐθὺς τὸ σύγνεφο καὶ κρύβει τὸ φεγγάρι,
Πλάστη τῶν ὄραμάτων.*

Ακόμα κι ἂν ξαφνιάζομαι κάποτε σ' ὑπουλον ἄχῳ
 Κι ἀνήσυχος προσμένω,
 Βλέπω πῶς τ' ἀπονύχτερο πουλὶ διαβαίνει μοναχῳ
 Καὶ παραστρατισμένο.

Διαβάζω μέσα στὰ ἱερὰ βιβλία τοῦ πόνου γιὰ νὰ βρῶ
 Τὶ τάχατε μοῦ λείπει,
 Καὶ βλέπω τὴν παρηγοριὰ πῶς δὲ μπορῶ νὰ τὴ χαρῶ
 Μήτε στὴν τόση λύπη . . .

Δίψα, πῶς σ' ἔπιν' ἄλλοτε τῆς θλίψης ἀρωματικό,
 Στὸ θάνατο μιᾶς δύσης,
 Κ' ἐσὲ πῶς σ' ἐγευόμουνα, καῦμέ, σὲ δεῖπνο μυστικό,
 Πρὶν νύχτα ἐσὺ μ' ἀφήσεις!

Τώρα τὰ δῶρα τῆς αὐγῆς, λουλούδια τοῦ καλοῦ καιροῦ,
 Δὲν κλείνω πιά στὸ στίχο,
 Λειχῆνες μοιάζουν σκοτεινές, στὴ γύμνια ἀπάνω ἐνὸς σταυροῦ,
 Σύρριζα σ' ἕναν τοῖχο . . .

Ἐρωτικὰ γητέματα, σιωπές, ὦ λόγια σιγανά,
Πίστες τυφλές, θρησκευτές,
Κανένας γιορτασμός, ποτὲ καμμιάν ἱερονομία ξανά,
Σ' ὄρες κρυφές καὶ θεῖες!

Συντρόφοι ἐσεῖς τῆς νιότης μου, τραγουδιστάδες, δημιουργοὶ
Μονάχα μὲ τὸν πόθο,
Πόσο κοντὰ μου ἕναν καιρὸ καὶ πόσο ἀπὸ θεῶν ὀργή,
Τώρα μακριὰ σὰς νοιώθω!...

Δὲν εἶνε τὸ αἶμα, ἀλλοίμονο!, ποὺ θὰ χυθεῖ νὰ βγεῖ λαμπρὸς
Ὁ ἀνθὸς ποὺ θὰ θαμάσεις,
Κι ὁ παφλασμὸς τοῦ ποταμοῦ σὲ φέρνει ἀνάρπαστον ἐμπρὸς
Στὸ μάγεμα τῆς πλάσης.

ὦ! πῶς τὸ φῶς καὶ μιὰ σταλιά δροσιᾶς, πῶς κάνει νὰ θροεῖ
Καὶ τὸ κλαδί τὸ μαῦρο!
Καὶ πῶς ἐγὼ χωρὶς καμμιά ἀνταπόκριση μὲ τῆ ζωῇ
Γύρεψα χάρη ναῦρω!

Τοῦ κάκου ταξιδεύτηγα σὲ ξένα καὶ σ' ἀλαογινά,
 Πλανητικὰ κατόπι,
 Σὰ μέσα σ' ὄνειρο κακὸ περάσανε, σὰ σὲ βραχνᾶ,
 Τόποι μαζὶ καὶ ἀνθρωῶποι.

Ὅμως, σὰν κάτι ἀλλοιώτικο νᾶχε ἡ ψυχὴ μου πάρει
 Καὶ νᾶειδε ὁ λογισμὸς μου,
 Κρατῶ ἀπὸ τότε ἓνα γιαλὸ κ' ἓνα βουνίσιο χνάρι,
 Ἄγνάντια ὅλου τοῦ κόσμου.

Κ' ἐνῶ τοὺς ἴσκιους κυνηγῶ, σὰ ν' ἀφογκράζομαι θαρρῶ
 Μιὰ ἀγαπητὴ φλογέρα,
 Καὶ σὰ νὰ βλέπω νὰ γλιστρᾶ πάλι μιὰ βάρκα στὸ νερό,
 Συρμένη ἀπὸ τὴν ξέρα...

Γ Ι Α Τ Η Ν Ε Ξ Ο Δ Ο

*Ε*σένα θύμησή μου, ἐσένα, ἄνθος θανάτου,
 ἀθανασίας ρόδο, ἐσὲ κρατῶ,
 Μοσκοβολιὰ καὶ χἀΐδεμα τοῦ ἀναβλεμμάτου,
 κι ἀγκάθι αἱματοστάλαχτο, φριχτό.

Ὅταν, ὦ παιδικὴ καρδιά, ἡ ἀρμύρα
 στὴ λιμνοθάλασσα ἀνίλεη, λατρευτή,
 μὲ χρώματα σὲ μέθαιε καὶ μὲ μῦρα,
 τότε γιατί νὰ μὴν πεθάνεις, ὦ! γιατί;

Στίς ροδοδάφνες, μέσ' στὴν αἴγλη τοῦ εἰκοσιένα,
 λουλούδι ὑστερογέννητον, ὦ! πῶς
 πέφτουν τὰ φύλλα σου ἕνα-ἕνα ξηραμένα,
 καὶ μέσ' στὰ βάλτα ὁ σκορπισμένος σου ὁ καρπός!

Σὲ τόσες μέσα ἀνατολές, δύσες, μαγνάδια,
μέσα σὲ τόσες μουσικές, ποιήσεις, ὠδές,
νερῶν καὶ δέντρων τὰ βουητά, σείσματα, χάρδια,
ποιοὶ στίχοι! ἢ ἀνταπόκριση... γιὰ δές...

ὦ! Μεσολόγγι, ἱερὸ βωμέ, αἱματοβαμμένε!
μεγάλου βάρδου ἢ δόξα καὶ ἡ θανή,
τοῦ Χρήστου τοῦ Καψάλη ἐσύ, πυρσὲ ἀναμμένε,
καὶ τῆς ἐξόδου ἢ νύχτα, ᾧ οὐρανοί,

Λύστε μου ἐσεῖς τὰ φρένα καὶ τὴ γλῶσσα,
νὰ ξεχνυθεῖ ὁ βαθὺς μου ὁ ἀνασασμὸς
κάπως ἀντάξιος μέσ' στὰ τόσα
τὰ ποῦ σᾶς στέλνει ὁ θανμασμὸς.

Μ Π Α Ύ Ρ Ο Ν

*Ἐ*τὸς τοίχους ἄρματα ἀσημιὰ καὶ φλωροκαπνισμένα,
 Τακίμα ἀπὰ στὰ χαμηλὰ διβάνια τὰ νταμάδα
 Τὰ φνυσεκλίκια ἀραδιαστά, τὰ χαϊμαλιὰ ἕνα-ἕνα,
 Κι ἀπ' τᾶνοιχτὰ παράθυρα τῆς λίμνης φῶς, ἡ ἀχνάδα.

Μέσ' ἀπὸ τὴν ἀβλόπορτα τὸ σελωτὸ σπαθᾶτο
 Τῆς Ἄραπιᾶς, μὲ τὰ κροσὰ τὰ φάλαρα φρουμάζει,
 Καὶ μπρὸς στὸ μόντζο τὸ σκεπό, πὸν τὰ νερὰ ἀπὸ κάτω,
 Μονόξυλο μὲ τὸ μακρὸν σταλίκι γλεῖ καὶ ἀράζει.

Σουλιῶτες, φράγκοι, ἀδάμαστοι, μεσολογγίτες, γόνα
 Τὸ γόνα, χάμου κάθονται, νὰ τιναχτοῦν καὶ πάλι,
 Σὰ θὰ προβάλει ἰσόθεος ὁ ἀσύγκριτος, κορώνα
 Φορώντας τὸν ἡλιόγυρο στὸ ἀγγελικὸ κεφάλι.

“Όμως και τὸ ψαρόπουλο, στὸ νιοβαμμένο προιάρι,
 Πὸν τὸ σαλεύει μιὰ ριπή τοῦ κόρφου ἀριά χυμένη,
 Χαρούμενο πὸν κι ὁ γυιὰς ἀρχίναε νὰ φρεσκάσει,
 Στρώνει στὴν πρῶμυ τὸ χαλὶ κι ὀρθὸ τὸν περιμένει.

Μὰ Κεῖνος, πρὶ νὰ δώσ᾽ ἡ αὐγὴ μὲ τὸ φτερό κοντύλι,
 Σὰν ἀπὸ χάδι ἢ κρούσιμο στὸν ὕπνο μνηνυμένος,
 Ριμάρει ἀκόμα τὸν καῦμὸ τοῦ ὑστερινοῦ του Ἐπρίλι,
 Δοξάζοντας πάλε καὶ σέ, κατατρεγμένο Γένος.

Κ’ ἐγὼ, πὸν τότε σὲ δασὰ πρόγονου στήθια μέσα,
 Σ’ ἐνὸς ἐκεῖ ἀπ’ τοὺς συναχτοὺς, ἔσφυζα στάλα αἱμάτων
 Καὶ σὰν ἰδέα κυμάτιζα μέσ’ στὴν πλατειά του ἀνέσα,
 Καὶ στὴν ἀητένια του γοργὴ σπιδίζα ἀναβλεψιά του,

Ποιὸς ξαίρει, σὲ ποιὸ στρόφιλο νὰ πόντισα ἄξαφρα, ὄντας
 Ἄνοιξε ἡ θύρα κ’ ἔτριξαν βαριά τὰ σκαλοπάτια,
 Κ’ ἐστάθη στοὺς ἀρματολοὺς μπροστὰ χαμογελώντας,
 Κ’ ἔδωσε ἀράδα τὸ δεξί, θωρώντας τους στὰ μύτια ...

Σ Ο Φ Ι Α Τ Ρ Ι Κ Ο Υ Π Η

*Κ*υρία, συγχώρεσε μπροστά στή μνήμη σου τήν ιερή
 Ν' αφήσω τὸ λουλούδι αὐτό.
 Μπροστά στὸ μεγαλεῖο σου ν' ἀνάψω ἓνα κερι
 Καλογερίστικο, τὸ θαμασμό μου. - Εὐχαριστῶ
 Σας, θεοί, ὅτ' ἡ ψυχὴ μου ἀνεβαίνει,
 Τὸ στίχο μου δεμένη,
 Στὸν τρίτο καὶ στὸν τέταρτο οὐρανό,
 Ποῦ τώρα νέοι Διόσκουροι, αὐτὴ κ' ἐκεῖνος,
 Θ' ἀνάψουν τὸν καινούριο ἀστερισμό· στεγνὸ
 μένει τὸ βλέφαρο, ἤσυχο, κι ὁ θρηῆνος
 Δὲ στέκει τέτια ἐπίσημη στιγμὴ,
 Κατάνυξη γεμίζει ὅλο μου τὸ εἶναι.

Περίπνευμα τῶν δυὸ ἀστεριῶν σκέψη μου γίνε,
 Κ' αἰθέρας, στοχασμέ μου ἐσύ,
 Τὸ γαλαζόδαμπο τῆς ὥρας νὰ ντυθεῖτε. "Ω ! μὴ,
 Κυρία, σοῦ βαρύνει ἐδῶ τὴν κοίμησι
 Τοῦ σώματός σου λυγισμένο μου τὸ γόνα,
 Μήδ' ὅσο μιὰ σταγόνα
 Νυχτερινῆς δροσιᾶς, κ' ἔλεη γενοῦ
 Μέσ' ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἀτάραχου οὐρανοῦ.

Μ Ε Σ Ο Λ Ο Γ Γ Ι

Τὴν ἔγνοια νὰ βάνω μεγάλης γενιᾶς
 Σ' ἀνάξια ζωή, ἐδῶ κ' ἐκεῖ σκορπισμένη,
 Γλυκειά μου Πατρίδα! ἢ ἐλπίδα καμιάς
 Εὐτυχίας μακριά σου δὲ μένει . . .

Ὁ νοῦς μου συχνὰ σκλάβος φέρνεται ἐκεῖ
 Σὲ τάπια τοῦ κάστρου, στήν Κλείσοβα πέρα,
 Κ' ἐλεύτερος βγαίνει, μ' ὄρμη θεϊκή,
 Σὲ μιὰν ἀναστάσιμη ἡμέρα . . .

Φτωχὸ Μεσολόγγι! ὄλιη ἢ δόξα τῆς γῆς
 Μ' ἐσὲ ἂν μετρηθεῖ δὲ θὰ φτάσει, δοῦ κι ὄση,
 Τῇ λάμπῃν ἐκείνῃ τῆς θείας σου ἀγῆς,
 Νὰ σβῆσει ποτέ, νὰ θαμπώσει . . .

ὦ! κόκκαλα ἐσεῖς τῶν γονιῶν μας ἱερά,
 Στὸν κάμπο, στὴ λίμνη, στὸ λόγγο σπαρμένα,
 Ποὺ γράψατε μ' αἷμα πυρὸ μιὰ φορὰ,
 Τὸ ἀθάνατον Εἰκοσιένα . . .

ὦ! ἄς ἦτανε ὁ τάφος εὐχὴ μου στερνή,
 Σὲ χώματα τέτλια ἀγιασμένα, νὰ κλείσει
 Κορμὶ γερασμένο, καρδιὰ ποὺ πονεῖ,
 Ποὺ τὴν ἔχετε ἐσεῖς ἀναστήσει . . .

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ .	σελ.	9
ΒΑΡΚΑΡΟΛΑ	>	15
ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ ΤΗΣ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΑΣ .	>	16
ΚΑΘΡΕΦΤΙΣΜΕΝΟΣ ΣΤΑ ΝΕΡΑ ΣΟΥ	>	17
ΤΟ ΛΕΝΕ Τ' ΑΗΛΟΝΑΚΙΑ	>	18
ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ ΤΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ	>	20
ΚΡΥΟΝΕΡΙΤΕΣ	>	22
Ο ΜΠΑΤΑΡΙΑΣ	>	25
Ο ΤΑΚΗ - ΠΛΟΥΜΑΣ	>	29
Ο ΘΕΙΟΣ ΜΟΥ ΑΝΘΙΜΟΣ	>	31
ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΣΤΙΧΟΥΣ	>	33
ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΧΑΜΟΙ	>	36
ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΙΤΙΚΟ	>	40
ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ	>	42
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΟΔΟ	>	46
ΜΠΑΎΡΟΝ	>	48
ΣΟΦΙΑ ΤΡΙΚΟΥΠΗ	>	50
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ	>	51
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	>	53

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙ ΤΟΥ 1946
ΣΕ ΧΙΛΙΑ ΑΝΤΙΤΥΠΑ (ΠΡΩΤΟ ΤΡΑΒΗΓΜΑ)
ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ,, Α. Ε.
ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΕΙΧΕΝ Ο Α. ΤΑΣΣΟΣ

Ἄριθμός ἔκδοσης 63/1946

Σχήμα 70 × 100, 16σ. Τυπ. φύλλα 3 1/2

"ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ,, Α. Ε.

ΚΟΡΑΗ 5 - ΤΗΛ. 22.369

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

- 1. Ρίτας Μπούμη - Παππά : 'Αθήνα. Δεκέμβρης 1944.
- 2. Ν. Χάγερ - Μπουφίδη : Τά παράλληλα.
- 3. Σ. Μαυροειδή - Παπαδάκη : Τῆς νιότης καὶ τῆς λευτεριᾶς.
- 4. Σ. Πατατζῆ : Ματωμένα χρόνια.
- 5. Κ. Βάρναλη : 'Η ἀληθινὴ ἀπολογία τοῦ Σωκράτη.
- 6. Α. Σικελιανοῦ : 'Ο Χριστὸς στὴ Ρώμη.
- 7. Μ. Μαλακάση : Τὰ Μεσολογγίτικα.
- 8. Κ. Φριλίγγου : Οἱ Ψαλμοὶ τοῦ Δαβὶδ.

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

- 1. Τζὼν Πρίσλεϋ : Τρεῖς ἄντρες μὲ καινούριες φορεσιές.
- 2. "Ελσα Τριολέ : Κανείς δὲν μ' ἀγαπᾷ.
- * 3. Φ. Γκλάντκωφ : 'Ο ὄρκος.

Στὴ σειρὰ τῆς «Λογοτεχνικῆς βιβλιοθήκης» καὶ τῆς «Ξένης λογοτεχνίας» θὰ δοθοῦν τὰ ἀντιπροσωπευτικότερα ἔργα τῆς ἑλληνικῆς καὶ ξένης λογοτεχνίας.

Οἱ τόμοι τῶν ἄλλων σειρῶν μας («'Ιστορικὴ βιβλιοθήκη», «Φιλοσοφικὴ βιβλιοθήκη», «Πολιτικὴ βιβλιοθήκη», «Οἰκονομικὴ βιβλιοθήκη», «Μικρὴ βιβλιοθήκη» κλπ.) ἀποτελοῦν ἀπαραίτητα βοηθήματα γιὰ κάθε σκεπτόμενο ἄνθρωπο καὶ πραγματικὰ ἀποκτήματα κάθε βιβλιοθήκης.

Στὸ βιβλιοπωλεῖο μας, Κοραῆ 5, πωλοῦνται ὅλα τὰ ἑλληνικὰ καὶ ξένα (γαλλικά, ἀγγλικά, ρωσικά κλπ.) βιβλία καὶ περιοδικά.

—κυκλοφόρησαν + ἔξαντλήθηκαν * τυπώνονται ** ἐτοιμάζονται